

دلت به وصل گل ای بلبل سحر خوش باد  
که در چمن همه گلبانگ عاشقانه تست  
(حافظ)

## گلبانگ عاشقانه

(شرح و تحلیل غزل‌های حافظ)

جلد اول

از غزل ۱ تا غزل ۳۸

دکتر احمد شوقی نوری





|                     |                                                                                                    |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | شوقی نوبر، احمد، ۱۳۱۹ -                                                                            |
| عنوان قراردادی      | غزلیات، شرح.                                                                                       |
| عنوان و نام پدیدآور | گلپانگ عاشقانه (شرح و تحلیل غزل‌های حافظ) // مولف احمد شوقی نوبر.                                  |
| مشخصات نشر          | تهران: ستارگان زمینی، ۱۳۹۸.                                                                        |
| مشخصات ظاهری        | ج. ۳.                                                                                              |
| شابک                | ۹۷۸-۶۳۳-۹۵۴۴۷-۴-۷                                                                                  |
| وضعیت فهرست نویسی   | فیا                                                                                                |
| یادداشت             | کتاب حاضر شرحی بر غزلیات "دیوان حافظ" است.                                                         |
| یادداشت             | چاپ اول: دانشگاه آزاد اسلامی (خوی)، ۱۳۸۹ (پنج‌ماه، ۱۳۸۸ ص. ۶۳۸).                                   |
| مندرجات             | ج. ۱، از بیت ۱ تا ۳۸ - ج. ۲، از غزل ۳۹ تا ۱۶۵ - ج. ۳، از غزل ۱۶۶ تا ۳۳۵ - ج. ۴، از غزل ۳۳۶ تا ۳۹۵. |
| موضوع               | حافظ، شمس‌الدین محمد، - ۷۹۲ ق. دیوان. برگزیده-- نقد و تفسیر                                        |
| موضوع               | Hafiz, Shamsoddin Mohammad, 14th century. Divan. (Commentaries-- interpretative & criticism)       |
| موضوع               | شعر فارسی-- قرن ۸ ق.-- تاریخ و نقد                                                                 |
| موضوع               | Persian poetry -- 14th century -- history and criticism                                            |
| شناسه افزوده        | حافظ، شمس‌الدین محمد، ۷۹۲ ق. دیوان. برگزیده. شرح                                                   |
| شناسه افزوده        | Hafiz, Shamsoddin Mohammad, 14th century. Divan. Commentaries                                      |
| رده بندی کنگره      | PIR۵۲۳۵                                                                                            |
| رده بندی دیویی      | ۸۱۴/۳۳                                                                                             |
| شماره کتابشناسی ملی | ۵۴۴۰۰۳۶                                                                                            |

شناسنامه کتاب  
عنوان کتاب: گلپانگ عاشقانه (شرح و تحلیل غزل‌های حافظ)

پدیدآور: احمد شوقی نوبر

نوبت چاپ: اول

سال نشر: ۱۳۹۸

ناشر: انتشارات ستارگان زمینی

شابک دوره: ۹۷۸-۶۳۳-۹۵۴۴۷-۴-۷

شابک جلد اول: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۴۷-۹-۲

لیتوگرافی: افرنک

چاپ و صحافی: صحافی امین

قطع: روزیری

تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ تومان

راه‌های ارتباطی با انتشارات:

آدرس: تهران - چهارراه ابوریحان - پاساژ ایران - طبقه پایین - پلاک ۵

وب سایت: [www.Yeroulduzlari.ir](http://www.Yeroulduzlari.ir)

اینستاگرام: <http://telegram.me/raddapa> / eb setareganezamini.salek / تلگرام

## سخن ناشر

**غزل‌های حافظ - آن چنان که خواجه خود بدان اشاره کرده - همین که سروده می شد دست به دست می گشت و در اندک زمانی مرزهای را در می نوردید و شاعران شیرین سخن هند را شکر شکن و سیاه چشمان کشمیری و ترکان سمرقندی را بر سر وجه و سال می آورد و این همه از برکت قرآنی بود که خواجه در سینه داشت و با اثر پذیری از آن سبع جاردانه، اشعار خود را مقبول طبع صاحب نظران و سرشار از نکات باریک و نغز می نمود. همین نکات باریک ناپیداست که توجه صاحب نظران را طی قرون متمادی به خرد طلب رده تا جایی که هر کدام از آنان در تحقیقات خویش - در حد وسع و توان خود به ظاهر و دقایق تازه دست یافته اند. این دقایق بیان در غزل‌های خواجه حافظ از چنان وسعتی برخوردار است که بعد از صدها کار پژوهشی هنوز هم به طور کامل مکشوف نشده و هنوز هم غواهان این بحر عمیق مرواریدهای درخشان ارزشمند از آن به چنگ آورده و تقدیم ساعت فرهنگ و ادب ایران و جهان و دوستداران حافظ می کنند.**

بنابراین مغتنم است تحقیقی که با احاطه‌ی بیشتر در شرح غزل‌های حافظ نوشته شده باشد.

من در انتشارات سال‌ها آرزوی نشر چنین اثری را داشتم که توفیقات حق - تعالی - دستگیر شد و حافظ پژوه معروف جناب آقای دکتر احمد شوقی نوبر که مقاله‌ها و کتاب‌های متعددی در زمینه‌ی حافظ شناسی دارند، حاصل زحمات سالیان داراز عمر خود « گلبانگ عاشقانه » را به بنده پیشنهاد کردند و من نیز فرصت را غنیمت شمرده و کمر همت به چاپ و نشر آن بستم.

امتیاز این اثر در جامعیت و شمولیت آن بر مباحث مختلفی است که در شرح ابیات حافظ در حافظ شناسی مطرح شده یا برای نخستین بار طرح و مورد بحث قرار می گیرد. نوآوری های نگارنده ی این کتاب در سه مبحث ( دو ایهام نو یافته در شعر حافظ، اثرپذیری های حافظ از طواسبین و دیوان حلّاج، تو در تویی صورخیال در شعر حافظ، در مقدمه ) کتاب آمده و گذشته از آن در نشریات دانشگاهی نیز به چاپ رسیده است. البته نوآوری های این اثر، منحصر به این سه مورد نیست بلکه در جای جای کتاب به خصوص در بحث کلی یا در صور خیال به موارد زیاد بر می خوریم که نشان از نوآوری دارند.

متن غزل ها، به نقل از دیوان حافظ به تصحیح علامه محمد قزوینی / دکتر قاسم غنی است و شارح در مباحث مهم در کنار این تصحیح به ضبط تصحیحات دیگر از قبیل خانلری، عیوضی، نیساری، فرزاد، پژمان، ساجد، انجوری، خرّمشاهی و ... نظر داشته و ضبط ارجح را با دلایل بیان کرده است.

در شرح هر غزل، از دو دیدگاه در آن تأمل کرده است:

دیدگاه اول: بحث کلی، در نگرش عمودی به غزل، که شامل مواردی است که در کلّ غزل مطرح است از قبیل انسجام یا عدم انسجام میان ابیات و ذکر مضمون محوری در حال انسجام غزل، موسیقی غزل، هم خوانی آن با مضامین، اشاره به نکات تاریخی، اخلاقی، عرفانی، روان شناختی و بیان انعکاس اوضاع تاریخی آن عصر در غزل با استفاده از دو منبع معتبر: تاریخ عصر حافظ از دکتر غنی و حافظ شیرین سخن از دکتر معین بیان شده است.

دیدگاه دوم: این دیدگاه مربوط می شود به مسائلی که در نگرش افقی در غزل مطرح می شود از قبیل معنی بیت، توضیح اصطلاحات مختلف از عرفانی، نجومی، فقهی..... و ریشه یابی مضامین در استقبالات و بحث های گسترده در شرح مشکلات، اشاره به

آیات، احادیث، عقاید فرقه‌های صوفیه، طنز، نکات دستوری و اثرپذیری از شعرا و عرفای بزرگ و نیز اثرگذاری در آیندگان و ...

در این اثر گذشته از توجه نقدآمیز بر شرح‌هایی که بر غزل‌های حافظ نوشته‌اند از مقاله‌هایی که از حافظ پژوهان در بیان مشکلات و توضیح نکات ادبی در نشریات معتبر، به خصوص نشریه‌های دانشگاهی به چاپ رسیده نیز استفاده شده است .

کلام آخر این که امیدواریم کتاب مورد توجه دانشجویان و حافظ پژوهان قرار گیرد و بستر مباحث تازه‌ای در باب حافظ شناسی گشوده شود.

معصومه سالک ابراهیمی

تابستان ۱۳۹۸